

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРАЗНИК

Брой 8 • год. ХСVII • 29 април 2021 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ПАНДЕМИЯТА, КЛАСОВОТО НЕРАВЕНСТВО И КЛАСОВАТА ВОЙНА

ПРОФ. Д.Ф.Н. ВАСИЛ ПРОДАНОВ,
ДИРЕКТОР НА ТРАКИЙСКИЯ
НАУЧЕН ИНСТИТУТ

Множество данни, събрани от различни институции показват, че последните десетилетия са били времето за най-бързото нарастване на класовото неравенство в човешката история. Америка, която задава образа на останалия свят в това отношение и наказва със санкции и бомби, тези които не искат да се „демократизират“ като нея, е пример за скоростта за скока на това класово неравенство. Изследванията там показват, че през последните четири десетилетия на неолиберален капитализъм 50 трилиона долара са били преразпределени от по-бедните американци към 1 % най-богати. Средногодишно това са около 2.5 трилиона долара.

В момента в света има 2 189 милиардера, чието общо богатство е по-голямо от това на богатството на почти всички държави в света. Само две страни в света – САЩ и Китай имат по-голям брутен вътрешен продукт от богатството на тези 2 189 човека. Това, което притежава тази малка класова олигархична върхушка, дърпаща конците на съвременния свят, е повече от БВП на Япония, Германия и Великобритания, взети заедно.

Пандемията през последните години ускори допълнително този процес на нарастващо класово неравенство. Американското издание Каунтърпънч написа дори специална статия, озаглавена „Класовата война по времето на пандемията се усили“. Тя наистина се засилва и резултатите досега показват, че класата на най-богатите печели тази война.

И това е тема, която активно се дискутира в англоамериканските медии, за разлика от българските. Интересното е, че у нас не само медиите, но и политиките, а и социолозите не говорят и не правят изследвания на този аспект на пандемията. Ако следим това, което говорят политиките ще излезе, че ние живеем в безкласово общество, което те наричат „демократията“.

Кои са класовите измерения на пандемията от Covid-19 според американците, които не съществуват за българските политици, медии и социологически изследвания?

Първото и най-важно измерение

е ускореният възход на богатството на най-богатите капиталисти. От една страна имаме милиони умрели от вируса, възход на безработицата, милиони, изправени пред риска да загубят домовете си, а от друга страна гигантска скорост на растеж на богатството на най-богатата олигархия в света, чието богатство се е увеличило с милиони долари. Само за три месеца от април до юли 2020 г. милиардерите в света са увеличили богатството си с 2.2 трилиона. 660 милиардери в САЩ са увеличили богатството си с около 40 %, и имат общо 4.1 трилиона долара. В същото време половината от американците или 165 милиона души всички заедно имат богатство само от 2.4 трилиона долара. За една година пандемията е увеличавала класовото неравенство със скорост по-голяма от всякога досега в историята.

Десетте най-богати капиталисти в света са увеличили своето богатство с повече, отколкото биха били разходите за ваксинирането на цялото население на земята. Ако имаха малко милост биха дали тези пари за ваксинирането незабавно на цялото човечество, но няма надежда да го направят. Вярно е, че някои от тях си лъскават имиджа, правейки се на филантропи, но това, което са дали като филантропия американските милиардери се равнява на 0.07 % от тяхното богатство. Обикновеният, средно статистически наеман работник дава значително повече като дял от своите доходи за филантропия.

Второто измерение на нарастващото класово неравенство е свърза-

но с факта, че богатите са най-подпомогнатите от страна на държавите. Още при кризата през 2008 г. основната социална група, която получи подкрепа не бяха 10-те милиона американци, които загубиха жилищата си, а притежателите на големите банки. Те

получиха огромно количество субсидии и намаляване на данъците, а за обикновените работещи хора бяха отделени трохи. Същото наблюдаваме и при сегашната криза. Федералният резерв на САЩ или тяхната национална банка раздаде 5.3 трилиона долара на корпорациите още в първите седмици на пандемията и голямата част от още 2.5 трилиона долара чрез два пакета за стимулиране на икономиката през 2020 година.

Гигантската част от подкрепата на държавата отива за едрия капитал, а дребни суми за обикновения човек. Същото го имаме и в Канада, Великобритания, Европейския съюз. Резултатът от това е огромният скок на богатството за класата на милиардерите и милионерите. А само 1.1 трилион от допълнителното нарастване на богатството на милиардерите в САЩ е два пъти повече от прогнозите за бюджетния дефицит на местните органи на власт в САЩ, които до юни 2020 г. са съкратили вече 1.5 милиона от своите работници.

Третото измерение на класовото неравенство е, че по-силно ударени от пандемията и с по-висок психологически стрес и по-висока смъртност от вируса са по-бедните слоеве на населението. При по-бедните 50 % от населението имаме най-силно пострадали икономически от пандемията. Като цяло равнището на бедност нараства, като особено пострадали са заетите досега в сивата икономика. Милиони работници по света загубиха своята работа. Ударът по-трудова пазар е най-големият резултат от рецесията, породена от коронавируса. Навсякъде безработицата е във възход. Около половината от американците, които са загубили работата си страдат от психологически проблеми и са песимисти за своето бъдеще. Един от всеки трима американци има проблеми с плащането на сметките по време на пандемията. Около 15 милиона са загубили своите здравни осигуровки от началото на пандемията. Най-силно от пандемията са ударени работниците с най-ниско заплащане.

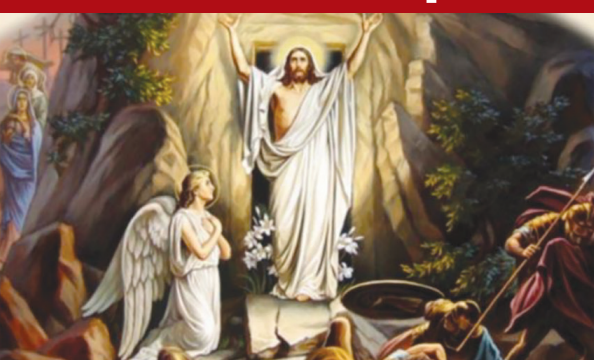
Продължава на 3-а стр.

145 ГОДИНИ ОТ
АПРИЛСКОТО ВЪСТАНИЕ

На стр. 6

СВЕТЛИ
ВЕЛИКДЕНСКИ
ПРАЗНИЦИ!

Скъпи тракийци,

В навечерието сме на най-светлия християнски празник – Възкресение Христово. Той е част от българската православна история и от духовното ни съхранение като народ.

Това е празник на възкресението на Христос, символ на нашата вяра в по-добри времена, на нашата надежда в любовта към ближния и желанието ни доброто да възтържествува.

Великден е свързан с определена символика, която присъства във всеки български дом. Яйцата, козунаците и агнето са три от основните елементи на тази символика.

Боядисаните в червено яйца символизират кръвта на Христос. Те се използват в християнския свят за великденско поздравление.

Великденският козунак, който традиционно се приготвя за празника символизира тялото на Христос.

Агнешкото е един от важните компоненти на празничните обичаи, защото Христос е представян като Божи агнец, а агнето, жертвано в деня на Възкресението, се свързва с неговата смърт.

Времето, в което живеем днес, е различно от времето на нашите деди, но традиционните елементи и символиката на празника са запазени. Запазена е и традицията да се ходи на църква.

Според традицията в полунощ срещу Великден в църковните храмове се отслужва тържествено богослужение.

Нека предадем на децата си християнските уроци по човеколюбие и благородство, които винаги са били част от етичния кодекс на тракийци, с вяра, че ще преодолеем всички трудности и предизвикателства!

Да посрещнем Възкресение Христово с чисти помисли и светли надежди за идващите дни.

С пожелание за здраве, благополучие и светли Великденски празници!

Красимир Преманов,
Председател на СТДБ

ДЕНЯТ НА ТРАКИЯ В ТЪРГОВИЩЕ

На 26 март 2021 г., в централния храм „Св. Иван Рилски“ в гр. Търговище бе отслужена заупокойна молитва по случай Деня на Тракия. Възпоменателната проява е организирана от Управителния съвет на Тракийско дружество „Стоян Мавродиев“ в гра-

да. На събитието присъства и областният управител на област Търговище г-н Митко Стайков.

„Днес отбелязваме 108 години от деня, когато е превзета Одринската крепост по време на Балканската война (1912–1913 година)“ – отбелязва пред присъстващите председателят на ТД „Стоян Мавродиев“ Нели Анастасова. И призова събралите се в храма, припомняйки си героичното минало на страната ни и славната Одринска епопея, да помълчат за българските воители, загинали по тракийските бойни полета.

Венци и цветя на признателност бяха положени пред паметната плоча на патрона на тракийското дружество в гр. Търговище Стоян Мавродиев.

КЪРДЖАЛИ

Представители на ТД „Тракийско сърце“ с председател Марияна Ликова почетоха Деня на Тракия в Кърджали и 108-ата годишнина от Одринската епопея. Кърджалийското дружество като част от СТДБ, никога не забравя мисията на организацията – опазване на националната идентичност, завещаана от предците ни и съхранена в трудни времена. Това е дълг и пред бъдещите поколения на България.

ХАРМАНЛИ

Верни на каузата за съхраняване и популяризиране на историческото минало представители на ТД „Бойко Чавдаров“ с председател Маргарит Петров, и признателните потомци почетоха Деня на Тракия и 108 години от Одринската епопея в Харманли.

ЗА ДЕДИТЕ НИ, С ПОКЛОН!

ЯНКА ДИМИТРОВ, ПРЕДСЕДАТЕЛ (1992–2020) НА ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „СТОЯН МАВРОДИЕВ“, ГРАД ТЪРГОВИЩЕ

Вярата, надеждата и любовта са свили гнездо в душата на всеки тракиец. Мъдростта е била пътеводната звезда във всяко наше начинание и на яве, и на сън.

Преди много години Съюзът на тракийските дружества издаде календар, на който в заглавната страница бе изобразено момче, което държи в ръцете си дяля и отправило поглед на юг. Заръката на неговият баща е „Сине мой, помни там, там е твоята Родина!“ Така без много думи се предаваше любовта към Тракия... та чак до наши дни, от баща на син, от син на дете, от баба на внук, от внук на син...

Дълъг път извървяхме за събуждане на тракийската ни принадлежност.

Целта ни бе да съберем всяко зрънце, всеки клас в ръкойка, а ръкойките в снопи, снопите в кръстци. Възрожденци!

Създадохме чети в почти всички села в Търговищка община. Приобщихме ги. Създадохме друже-

ства. Освен традиционните чествания на годишнини се стремяхме да се влеем в живота на общината. Работихме с училищата, с библиотеките, музея, читалищата.

С учениците провеждахме четения, викторини в часа на класа, беседи, рецитали за изявени тракийци в нашия край. Не пропускахме да поздравим тракийци за празници и годишнини. С анкети се допитвахме за техните предложения и оценки за дейността ни. Обръщаме се с призови към всички наши съграждани с тракийски корен за отбелязване Деня на Тракия. На този ден, вечерта в домовете запалвахме свещичка в памет на предците ни. Показвахме, че ние сме заедно, че сме тук и пускахме корени, но Тракия оставаше в нас завинаги!

„Пътешествие по карта“ бе една от формите на срещите на потомците на бежанците от Одринска Тракия. В нея се включваше всеки с тракийски корен, живеещ в нашата община. С най-малките организирахме състезания „Когато мама я няма в къщи, то баба е тук.“ Нашата задача бе бабите да предадат сръчностите и уменията на тракийката в занаятите. Пролетният празник „Лазаруване“ с бла-

гослов радваше и възпитаваше в родова памет и съхраняваше българщината в подрастващите.

Често ни гостуваше тракийския певец Манол Михайлов. Това бяха празници не само за тракийци, но за цялата общественост. Благотворителността е една от характерната дейност на тракийци. Посещенията в домовете за възрастни и в домовете за деца в неравностойно положение радваха децата и хората.

Любимият вестник „Тракия“ стопляше сърцата ни. Той бе повод за разговори, дискусии, възкресяваше спомени и разкази.

Участвахме активно в инициативите на СТДБ: събори, конференции, надпявания, поклонения, екскурзии по родните места на дедите ни.

Нашето верую бе: Да пребъде тракийската кауза, за майка България!

През 1998 година внесохме докладна записка до Общински съвет в Търговище за именуване на площада пред читалище „Напредък“ на името Стоян Мавродиев, който е патрон на тракийското дружество. Всички общински съветници подкрепиха и гласуваха предложението за новото име на площада в памет на една легендарна личност, изявения общественик, директор на гимназията в града, председателя и създателя на тракийското дружество в нашия град – Стоян Мавродиев.

ОБЩО-ОТЧЕТНО СЪБРАНИЕ НА ТД „ОДРИНСКА ЕПОПЕЯ“ В СТАРА ЗАГОРА

При спазване на противоепидемичните мерки на 17 април т.г., в залата на Народно читалище „Св. Климент Охридски – 1858“ се проведе Общо-отчетно събрание на тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора при следния дневен ред:

1. Отчетен доклад за дейността на тракийското дружество от 07.03.2020 г. до 17.04.2021 г.

2. Утвърждаване на план-програма на ТД „Одринска епопея“ за 2021 г.

3. Годишен финансов отчет за изпълнение на бюджета 2020 г. и приемане на бюджет за 2021 г.

4. Попълване състава на Контролния съвет.

Гости на събранията бяха Красимир Преманов, председател на СТДБ и Михаил Вълков, зам. – председател на ЦР на СТДБ и председател на тракийско дружество „Тракия“, гр. Ямбол, които приветстваха участниците и пожелаха успех на мероприятията.

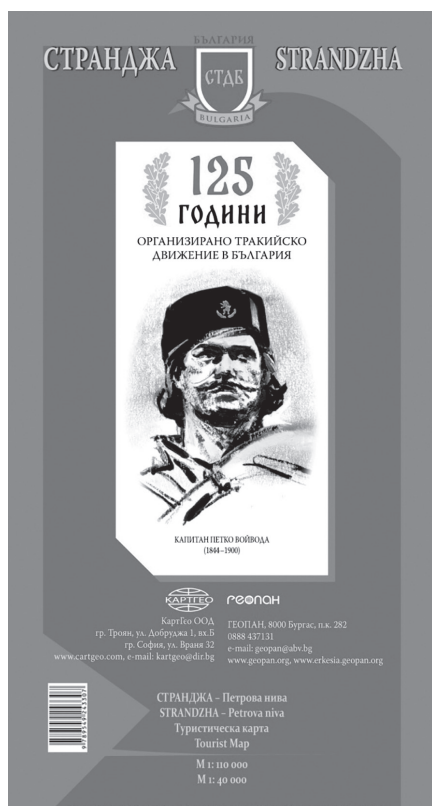
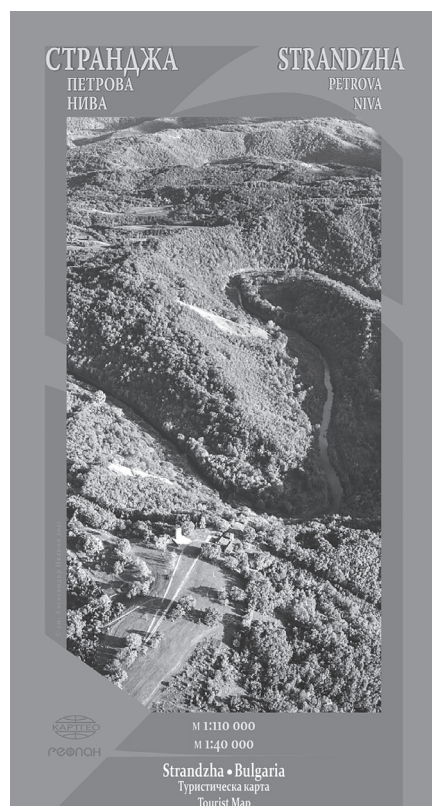
За водещ на събранията бе избрана Кирилка Иванова – член на Управителния съвет на дружеството.

Отчетен доклад за дейността от 7.03.2020 до 17.04.2021 г. изнесе председателят на дружеството Цанко Атанасов. Той представи и план-програмата за дейността през настоящата 2021 година.

Димка Христова, председател на Контролния съвет на дружеството представи финансов отчет – изпълнение на Бюджет – 2020 г. Счетоводителят на дружеството Йорданка Хазърова, предложи проект за Бюджет – 2021 г.

В последвалата дискусия взеха участие членове на Старозагорското тракийско дружество. Бяха поставени и въпроси, свързани с по-широкия формат на мероприятията на „Илиева нива“ и за предстоящите мероприятия от календара за 2021 г.

След изказванията всички документи бяха единодушно приети.

Корици на картата-дипляна „Странджа – Петрова нива“ 2021, която ще съдържа актуализирана карта на Странджа 2021 в М 1:110 000 и детайлна карта на и.м. Петрова нива.

СТДБ участва в инициативата за издаване на сертифицирана Туристическа карта на Странджа – Петрова нива 2021

Община Малко Търново, Историческият музей „Проф. Александър Фол“ и Международният търговски и културен център Геопан – Бургас, осъществиха през 2020 г. на Петрова нива експозиция на открито „Картографският образ на Странджа през вековете“. Финал на проекта е създаването и издаването на сертифицирана Туристическа карта на Странджа – Петрова нива 2021. Тя предвижда

съвременна карта на Странджа М 1:110 000 и детайлна карта на и.м. Петрова нива с района около нея в М 1:40 000 с природното и културно-историческото му богатство.

Съюзът на тракийските дружества в България участва в инициативата, която е включена в програмата за отбелязването на 125 години от началото на организираното тракийско движение в България.

ПАНДЕМИЯТА, КЛАСОВОТО НЕРАВЕНСТВО...

Продължение от 1-а стр.

Изследванията показват, че безработицата сред по-ниско доходните групи е скочила с повече от два пъти повече, отколкото при социалните групи със средни доходи (-12.5% vs. -5.3%), докато при високодоходните групи, които вършат своята работа повече дистанционно, заетостта дори се е повишила. Сред по-ниско доходните групи са представители обикновено на етнически и расови малцинства, които съответно са и по-пострадали от кризата. В САЩ това са афроамериканците

и и латиноамериканците.

Четвъртото измерение на класовото неравенство се проявява в това, че много повече се разболяват и умират представители на по-бедните групи от населението. Специално изследване на взаимовръзката и богатството показва ясно изразена тенденция на обвързаност на богатството и доходите с равнището на заболяемост и смъртност. Колкото си по-беден, толкова е по-вероятно да умреш. Капитализмът, маскиран като „демократията“, убива хората чрез класовото неравенство. Де-

лът на смъртност в бедните региони на САЩ е 2.5 пъти по-голям от тези с богато население. Нещо повече, ако си сред бедните, е по-вероятно да умреш, независимо от възрастта си, в сравнение с тези, които са над 65 години.

В САЩ по време на завладяването на американския континент са избити десетки милиони индианци. От тогава са изминали столетия, но и сега те са сред най-бедната част на населението и тези, които се заразяват и умират повече са отново малцината останали наследници на индианците. При тях много по-често

се заразяват и умират също и по-млади хора. По начало американците индианци по резерватите имат най-високото равнище на хронични болести и смъртност в страната. Сред тях смъртността от Covid-19 е два и половина пъти по-висока, отколкото сред бялото население. А в отделни щати разликата в смъртността от вируса е още по-голяма. В щата Монтана тя е 7 пъти – на всеки 100 000 души са умрели 737 индианци, но само 105 бели американци. Не стига, че са избивани с милиони през вековете, но сега отново са подлагани на геноцид.

По същия начин заболяемостта при афроамериканците, сред които има много по-висока бедност е по-голяма от заболяемостта сред останалото население.

Навсякъде от Америка на Байдън до България на Борисов политиките се хвалят как спасяват гражданите от здравната и икономическа криза. И навсякъде кризата има ярко изразени класови измерения, ускорявайки нарастващото класово неравенство, предвещавайки и изострящи се класови войни, които може да приемат най-различни и неочаквани в момента форми.

СБОРНИК ДОКЛАДИ, ИНТЕРВЮТА, СЛОВА И ПОЗИЦИИ ПО ТРАКИЙСКА ПРОБЛЕМАТИКА (2011–2021)

съхранявайки националната идентичност и обогатявайки са-мобитната култура.

Борбата за ярка кауза осмисля краткия живот с възможността да се предава на поколенията, без да губи значение и енергия. През годините аз съм имал възможност да се запозная с някои от дейците на Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ) от полковник Ламби Данаилов до Костадин Карамитрев и полковник професор Иван Филчев, всеки от тях със своя характер и доказани качества. Имам честта да познавам и сегашния председател Красимир Премянов, който в продължение на 10 години оглавява Съюза при изключително трудни вътрешни и международни условия. Макар да изтъкваме по формула „решаващата роля на народните маси в историята“, личността дава идеите и повежда множеството по избрания път. Според мен тракийските дружества са случили в своя избор, особено в условията на вътрешно противоборство.

Предлаганият на вниманието на любознателните читатели документален сборник е ценен извор за съвременната история на СТДБ през изтеклото последно десетилетие (2011–2021), в който са включени докладите на председателя пред Върховния комитет на Съюза,

слова, статии и интервюта. Разбира се, при публикуването им в електронните медии те не винаги могат да бъдат предадени в тяхната пълнота, но едни свидетелства обикновено водят до позоваване на други свидетелства. Красимир Премянов притежава усета да се появява точно когато и където трябва в обществените разисквания по важните въпроси и да заема предельно ясна позиция. С това той допринася за засилване влиянието на Съюза в епохата на информационните технологии.

Преди седем години участвах в делегацията на Съюза по покана на Европейския парламент в Брюксел и бях приятно впечатлен от международния авторитет на организацията. Сега в следващите страници ще намерите „общоприемливата“ позиция за „Отворена Тракия“, но при твърдо поставеното и отстоявано условие: преди това да бъдат решени съществуващите вече 100 години натрупани тежки проблеми относно правата и имотите на тракийските бежанци. В правата кауза са включени представители на различните държавни институции и решимостта е ясно изразена. Бъдещият историк вероятно ще чете с обясним

професионален интерес включените в сборника документи, за да напише историята на наследството на тракийския бежански въпрос, когато да се надяваме най-сетне бъде разрешен справедливо. Чувството за историзъм е накарало Красимир Премянов да не пропусне и най-дребния факт, който при определени обстоятелства става значим.

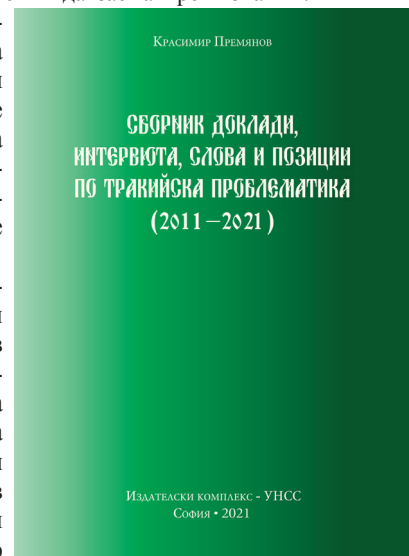
Документалните извори по-бавно „остаряват“ от научните монографии и всяко ведомство или всяка организация трябва да съхраняват и издават своите архиви. СТДБ дава образец пример в това отношение, като го прави в движение. Нека потомците не ни се сърдят, както ние се

В началото на 2021 г. излезе от печат сборник, чиито автор е председателят на СТДБ Красимир Премянов. Най-добра представа за неговото съдържание дава предговорът, написан от акад. Георги Марков, който публикуваме:

Тракийските българи изстрадат непрежалими загуби в борбите за национално освобождение и обединение, които от прагматична гледна точка някои политици си позволяват да нарекат „неоправдано големи“, но са осмислени от последвалото развитие на Отечеството. Достатъчно е да споменем за 60 000 жертви на геноцида,

извършен от младотурците през страшното лято на 1913 г.: „Колете! Калпак да не остане!“ (Енвер бей). Българите от Добруджа, от Тимошко и Поморавие, от Македония, от Източна и Западна Тракия не постигат въпреки забележителната всеотдайност и масовия героизъм „събирането под обща държавна стряха“, а националната болка се връзва в историческата им памет. Прогонени от кръвожадания тиранин, тракийци се пръсват в пределите на свободна България и въпреки изстраданияте ужаси, надмогват мъките и продължават да живеят в братска взаимопомощ,

сърдим на някои от отговорните някога дейци, че са допуснали незапълними празноти, поради небрежност или недооценяване на тогава „текущите“ за тях преписки. Моралната страна на въпроса опира и до необходимата прозрачност в информацията, за да се разбере, че не се крият никакви „дълбоки тайни“, които така и не излизат от „кладенеца на мълчанието“. Съставителите са си свършили съвестно и качествено отговорната работа, а на нас оставят да се потопим в събитията на близкото минало.

ПРЕДСТАВЯНЕ НА СБОРНИКА „ДЕЛОТО НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА – ИСТОРИЧЕСКИ И СЪВРЕМЕННИ ИЗМЕРЕНИЯ“

На 6 април 2021 г., филиалът на Тракийския научен институт във Варна и Регионалното тракийско дружество в морския град, представиха сборника „Делото на Капитан Петко войвода – исторически и съвременни измерения“. Датата на промоцията е избрана, за да съвпада с рождения ден на големия български актьор Васил Михайлов, изиграл ролята на Капитан Петко войвода в едноименния телевизионен сериал, който и днес повдига духа на тракийци.

Изданието съдържа доклади, изне-

сени на научна конференция, организирана от СТДБ, ТНИ и неговия филиал в морската столица, с подкрепата на Община Варна, по повод 175-ата годишнина от рождението на легендарния войвода.

На представянето на сборника присъстваха членове на филиала на ТНИ във Варна, част от авторите и граждани. Водещ на мероприятиято бе Симеон Кулиш – научен секретар на филиала

в морската столица. Директорът на филиала доц. Геновева Михова представи сборника, в който част от публикациите са посветени на национални аспекти от участието на Капитан Петко войвода в национално-освободителните борби на българския народ и отражението им в литературата, фолклора и историографията, а останалите показват живо-

та и дейността му в морския град. В сборника са включени изследвания на утвърдени български изследователи като член. кор. проф. Васил Проданов, проф. Илия Тодев, проф. Светлозар

Елдъров, проф. Росица Ангелова, доц. Георги Митринов, д-р Ваня Стоянова, журналистът Тодор Корув, д-р Слави Славов, д-р Даниела Вичкова – Нушева и народният изпълнител Лазар Налбантов, д-р Николай Илчев, д-р Димитрина Александрова, Станка Димитрова, Гургана Пламенова, Петър Стоянов и полковник (о.з.) Атанас Недев, Веска Ламбова, Веселин Тракийски и Кристиана Димчева и др.

ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „ТРАКИЯ“ НА 125 ГОДИНИ

Интервю на д-р В. Иванова с Михаил Вълов, зам.-председател на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Тракия“ в гр. Ямбол

Г-н Вълов, тракийското дружество в Ямбол ще чества ли 125-ата си годишнина?

2021-а година ще премине под знака на честването на 125-ата годишнина от началото на организирано тракийско движение в страната. Съюзът на тракийските дружества в България, член на който е и тракийско дружество „Тракия“ в гр. Ямбол, се подготвя за връщането към нормален ритъм на живот и работа, и за тържествено честване на 125-ата си годишнина.

– Разкажете ни за развитието на дружество „Тракия“ през годините?

– Тракийското дружество, на което имам честта да съм председател е едно от най-старите в страната. То е създадено от тракийски бежанци в края на май 1896 г., непосредствено след създаването от братя Драгулеви и Петко Киряков дружество „Странджа“ във Варна. Дружеството в Ямбол също приема името „Странджа“. За негов председател е избран Димитър Игнатов, за подпредседател – Иван Анастасов, а за касиер – Нешо Груев. В началото в дружеството членуват 50 човека, а след месец, те вече са 150.

През лятото на 1896 г. в Ямбол е осъществена среща между представителите на двете дружества, по време на която са обсъдени въпроси във връзка с предстоящия конгрес.

На 19-21 февруари 1897 г. в Бургас се провежда Първият конгрес на тракийските дружества, на който присъстват 36 делегати, двама от които са представители на Ямбол. Със своите решения конгресът бележи преход от революционна пропаганда към непосредствена революционна дейност в Одринска Тракия.

През месец октомври 1899 г. за среща с председателя на Ямболското тракийско дружество в града пристига Гьорче Петров, задграничен представител на ВМОРО. Съдбата на тракийските и македонски българи предопределя тясното сътрудничество между тях и общите форми на борба в първите години след Освобождението на България. По време на срещата се акцентира на необходимостта от изграждането на погранични пунктове като база на национално-освободителното движение в Одринския революционен окръг.

През 1903 г. Ямболското дружество участва активно в подготовката на Илинденско-Преображенското въстание. Петър Чолаков, Васил Джинков и Димитър Бакърджиев

събират и пренасят оръжие и боеприпаси до пограничните пунктове. За свободата на Одринска Тракия и Македония загиват Коста Хаджипанайотов, Илия Белев, Иван Кючуков, Атанас Хлебаров и др.

След разгрома на въстанието, на 18 октомври 1903 г. в Ямбол пристигат 103 семейства от Одринска Тракия и Македония, които намират подслон и закрила в града, за което съдейства благотворителното дружество „Антим I“.

Броят на бежанците в Ямболска околия нараства след Балканските войни. Сред тях са потомците на изселилите се преди 230 години в село Аврен фамилии: Братанови, Яневи, Вергови от Калюфер, Младенови от Дървеница, Софийско, Станкови от Старозагорско, Ганчеви от Панагюрище, Бочукови от Свищовско и др.

През юли 1913 г. авренските бежанци са настанени в селата Каравелово, Симеоново, Робово и Коневец и др. След седем години кметството в Ямбол им отпуска общинска земя и през 1920 г. се заселват в новия Авренски квартал. През 1924 г. Ямболската община отстъпва земя с право на строеж на бежанци от Беломорска и Източна Тракия и заселва новия Търновски квартал, в подножието на хълма

„Боровец“. Земи-те за застрояване (дворните места) са откупени от бежанците през периода 1934–39 г. и стават тяхна частна собственост.

Тракийските бежанци стават членове на местното дружество и участват активно в неговата дейност, свързана с подпомагане на новопристигнали тракийци, честване на годишнини от Илинденско-Преображенското въстание и др. бележити дати от близкото минало.

На годишното събрание, проведено на 11 ноември 1923 г., се избира ново настоятелство на дружеството в състав: Георги Чакъров – председател, по-

Ямболското тракийско дружество е част от Тракийската организация и следва нейното развитие. Подробна информация за това напавих в материал за в. „Тракия“ по повод 120-ата годишнина от създаването на дружеството. Затова, ако позволите само ще припомня, че след 1945 г. Ямболското дружество „Тракия“ се ръководи от: Кръстьо Купенов (1945–48), Тодор Стойчев (1948–49), Димитър Чаушев (1949–1977).

През 1977 г. с решение на ЦК на БКП Тракийската организация е закрыта. След нейното възстановяване през 1990 г., е възстановено и Ямболското тракийско дружество. За негов председател е избран Николай Чаушев (1990–91), а през м. ноември 1991 г. на отчетно-изборно събрание за председател бях избран аз.

Ямболското тракийско дружество постепенно възстановява дейността си. През 1996 г. към него е изградена секция на жените, секции на младежите и ветераните, тракийски хор за автентичен фолклор и др.

През 1998 г. възродихме събора „Спасов ден“ който се провежда ежегодно в местността „Бакаджичите“, край Ямбол, като региона-

тен митинг срещу неизпълнението на клаузите на Ангорския договор, за спазване на човешките права и възмездяване на потомците на тракийските бежанци от Източна Тракия и Мала Азия от страна на Република Турция. В него участваха представители на тракийски дружества от 14 региона в България. Приета беше и протестна декларация, която изпратихме до Народно събрание и Министерството на външните работи.

На 11 октомври 2006 г. по повод 110-ата годишнина от учредяването на първото тракийско дружество в Ямбол с решение на общински съвет в града дружество „Тракия“ беше награждено с почетен знак „Златен герб“ за активна патриотична и общественнополезна дейност.

Дейността на дружеството ни е разнообразна. Издаваме книги на тракийска тематика, участваме в телевизионни предавания, свързани с тракийската кауза, правим дарителски кампании, развиваме активна културно-просветна дейност, правим срещи със сродни патриотични организации, изнасяме лекции, беседи, организираме дискусии по обществено значими проблеми, вземаме дейно участие в

дпредседатели – Ганчо Атанасов и Стоян Бурилков, за секретар – Иван Даев. Целта, която си поставя организацията е води редовен организационен живот и да защитава интересите на бежанците. В дружеството се записват се 310 тракийски бежанци, чиито брой през годините нараства.

лен празник на града, а от 2000 г. като Национален тракийски християнски събор „Спасов ден“.

През 2000 г. с дарения от тракийци изградихме паметник на тракийските бежанци в центъра на Ямбол.

През м. октомври 2000 г. в града ни се проведе Национален протес-

изпълнението на план-програмите на СТДБ и в културния календар на община Ямбол.

– Каква е равностметката за 2020-а година и очакванията Ви за 2021-а?

– 2020-а година беше свързана с много трудности, породени от Ковид 19, но животът на ТД „Тракия“, макар и от дистанция, не е спирал. Членовете на дружеството ни са готови отново да се върнат към обичайния си ритъм на живот.

Нашето дружество отдавна е доказало че работи за единството на Тракийската организация, за популяризиране на тракийското културно и историческо наследство, почита исторически дати и годишнини, които са част от план-програмите, приемани от Съюза на тракийските дружества в България. Предстои ни участие в Общото отчетно-изборно събрание на ВК на СТДБ и участие в мероприятията от календара за честването на 125-ата годишнина от началото на организираното тракийско движение в България.

145 ГОДИНИ ОТ АПРИЛСКОТО ВЪСТАНИЕ

Д-Р ВАНЯ ИВАНОВА

Априлското въстание от 1876 г. е най-драматичното събитие в историята на българското национално-освободителното движение, което категорично демонстрира българската решимост за свобода и възстановяване на държавната независимост. Жестокото потушаване на въстанието, турските зверства над българите и задълбочаващия се Източен въпрос трасират пътя към българското освобождение и създаването на Третата българска държава.

Едва ли има българин, който да не изпитва чувство на гордост от героизма и саможертвата на априлци. Те са част от националната ни памет, която не трябва да позволяваме да се фалшифицира и манипулира, защото битката за историята е битка за настоящето и бъдещето.

Позицията на проф. д-р Хайрие Сюлейманоглу Йенисой за Априлското въстание, описано от нея като вакханалия и кланета на българи срещу турци, на християни срещу мюсюлмани, е грубо и недопустимо фалшифициране на историческата истина.

За да не бъде голословна, ще си позволя няколко цитати от въпросната авторка, като предварително поднасям извинения на тракийци, които са изключително чувствителни към подобни четива.

„Родопите се намират на територията на България и Гърция. Делят се на Източни, Средни и Западни Родопи. (...)“

В този край живеят предимно турци и помаци. К. Иречек при пътуването си из страната в началото на 80-те години на XIX в. посетил и Родопите, за който край казва, че в етническо отношение няма такъв чист османски район като Кърджали и долината на Арда.

През османско време по тези места се е развила висока турско-ислямска култура. Медресетата, които тогава са били центрове на просвета, изиграли важна роля в културното издигане на района. Техният брой само в Източните Родопи е бил над 50. А медресетата в Бели извор (до Ардино), Смолян и Чепинци са били най-известните просветни огнища. Родопското население живеело в мир и покой. Но през втората половина на XIX в. известни на всички ни важни исторически събития слагат край на спокойния живот на румелийското население. (...)“

А. Панагюрското въстание. Известно в историята и като Българско въстание, Априлското въстание отваря дълбоки рани и на турците и

мюсюлманите (помациите) от Пловдивския и Пазарджишкия район. Развитието на събитията именно в този район не е било случайно. Както е известно това въстание е подготвяно извън пределите на османската държава, с подкрепата на царска Русия. Осъществено бе в споменатия край (IV. революционен окръг), защото гр. Пловдив е близо до Истанбул и влиянието на руския посланик в Истанбул, генерал граф Игнатиев е силно в Пловдив. Заместник консул на Руското консулство в този град е Найден Геров, руски възпитаник и руски поданик, който е роден в този район-Копривщица, близо до Панагюрище. Не е случайно също и изборът на Панагюрище за център на въстанието. Апостолът на въстанието Г. Бенковски също е родом от Копривщица.

Б. Събитията в Батак. Събитията в родопското село Батак, също са предизвикани от българи. Над 200 жени-мюсюлманки и малки деца били избити по най-жесток начин. Броят на избитите мъже бил много по-голям. Щом се разчува страшната вест, мюсюлмани начело с Ахмед ага (ага) Барутанлията отмъщават на въстаниците. Найден Геров, вицеконсулт на Русия в Пловдив, нарежда да се отворят пресни мюсюлмански и християнски гробове от гробищата на околните села и труповете да бъдат откарани в Батак. Правят се снимки, вдига се голям шум и тази ужасяваща картина, извършена от батачани българи се съобщава като дело на турците, на мюсюлманите.

■ Батак – картина на Васил Горанов

Априлското въстание отнема живота на много християни и мюсюлмани. (...)“

Руско – турската война (1877-1878)

Към незарасналите още рани от Априлското въстание следващата година се прибавят и жестокостите от Руско-турската война, по време на която тежко пострада турското и мюсюлманското население и от Пловдивско и Пазарджишко. Войната се използва като благоприятен случай за безчовечното отмъщение за Априлското въстание. От всичко случило се става ясно защо именно от този край започват масово да се изселват турци. (...)“

Ако се разчиташе на „обективността“ на професори, като цитираната, светът никога няма да научи, че помациите са българско население, нито ще разбере истината за Батак, Перущица, Клисурса, Панагюрище, Копривщица

които се извършват в турските провинции на Балканите, достигат до Европа благодарение на кореспондента на „Дейли нюз“ Джанюариъс Макгахан, американският учен и дипломат Юджийн Скайлер, американският мисионер Едуин Пиърс, руският дипломат княз Андрей Церетелев и др., които със своите писма, доклади и статии събуждат съвестта на световно обществено мнение.

Потушаването на въстанието предизвиква невиджан международен отзвук. Организираните се митинги и подписки в защита на българския народ. Стотици статии са посветени на трагичните събития, десетки известни личности като Виктор Юго, Дмитрий Менделеев, Лев Толстой, Джузепе Гарибалди, Уилям Гладстон, Чарлз Дарвин и мнозина други издигат глас в защита на българите. В това се състои техният общочовешки принос за появата на Третата българска държава на политическата карта на света.

Ако приносът на априлци е в саможертвата и ужаса, който изживяват, приносът на световното обществено мнение, на хора от различни народности е в организирането на протестно движение в защита българския народ чрез което съдействаха за освободителната Руско-турска война през 1877–1878 г., благодарение на която се възражда Третата българска държава.

Първостепенен дълг на всички нас и на следващите поколения български граждани, е да съхраним историческата памет и да я браним от недоброе съвестни посегателства и фалшификации.

Поклон пред героичната саможертва на участниците в Априлската епопея, допринесла за свободата на България!

и всички, потопени в кръв български селища, в които турският башибозук осъществява нечувани жестокости над българския народ.

Новините за ужасяващите зверства,

75 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ИВАНКО МАРИНОВ

ЕДИН ПЪТ КАТО „СМЯХ И ГРЯХ“
И КАТО „ТРЪНЧЕ ЗА ДУШАТА БОСА“

ЛИЯНА ФЕРОЛИ

Като търсене Свещения Граал на слово-то и езика, загубен поради раздялата му с истината

Иванко Маринов е роден на МД на книгата (23 април 1946 година в Хасково). Средното си образование завършва в Кърджали. Още като ученик публикува стихове в местния вестник „Нов живот“ и в „Средношколско знаме“. През 1973 г. завършва режисура в Ленинград. Публикува във вестниците „Пулс“, „Литературен фронт“, в алманасите „Юг“ и „Море“. С „Градчето“ печели през 1989 г. национален конкурс за сценарий на Студията за дебютни филми за игрален филм. През 1994 г. завършва „Библиография и библиотекосзнание“ във Великотърновския университет. Дълги години (1991–2016) е директор на Регионалната библиотека в Кърджали, както и секретар на Общинския комитет „Васил Левски“. Член е на СБП. През 2006 г. е удостоен с наградата на СБП в раздел „Документалистика“ за книгата „Градът-кръстопът. Физиология на Кърджали до 1944 г.“ За нея получава и отличието на Съюза на краеведите в България „Заслужил краевед“. За 70-годишнината му (2016 г.) бе отличен с почетния знак на Министерството на културата „Златен век“ – печат на Симеон Велики, който се присъжда за изключителен принос към българската култура и за развитие на културното сътрудничество. Автор е на 28 книги. А библиографският му указател „Източните Родопи в художествената литература 1960–1990“ (1995 г.) се намира и в Националната (Конгресната) библиотека на САЩ, Вашингтон. Последните му две поетични книги „Хиподрум“ и „Другото небе“ така и останаха непредставени пред читатели, както имаше желание. На Архангелова задушница (07.11.2020 г.) той напусна нашия свят. Издателска къща „Светулка 44 Атений“ посмъртно издаде и книгата „Случайните чедата“ (Алиенации в проза) с негови творби и статии, рецензии, слова за неговото творчество.

Поетът-краевед, писател и публицист Иванко Маринов идва на този свят със своята доживотна обреченост на словото, на книжнината, на неуморното служение на духовното начало, което сега е натикано в задния двор. Но и с пълното съзнаване, че този път е трънлив и нестигащ до хоризонта на душата. За да не свършват поривите. Изгарящият полет на перото му го води към високото и към дълбокото в битието.

Иванко Маринов се наложи много силно и безцеремонно в българската поезия, с дръзкото си, но талантливо покушение срещу познатите образци на поетичната форма, каза за 70-годишния му юбилей в Кърджали Петър Анастасов. Стиховете му приличат на черна броница с нажежени до бяло

зърна. А неговите миниатюри напомнят късове сгъстена материя, концентрирала мощна интелектуална енергия.

Иванко си има запазена марка за творческа характерност, с енциклопедична жанрова същност – поезия, проза, митове, предания, легенди, история, есета, театър... Творбите му въвеждат в бита и нравите на селото, в неписания, устен фолклор, роден от всякакви типаж, в така наречените от него „лакардии“ за селски чудаци, зевзеци, авджии, приятели. И затова са толкова истински и живи, подчертава известният наш поет, писател, драматург и негов издател Петър Анастасов.

Есеистичните му истории за родопския край, за легендите, преданията и митовите, направо изумиха краеведите с възможността литературата да съхранява по един толкова оригинален начин паметта. Историческите му миниатюри са поднесени с тънък усет и наситено емоционално и морално-етично звучене. А това прави описаното от него минало особено запомнящо се.

Книговедът-краевед Иванко Маринов ни предлага библиографска евристика, посвещавайки своя изследователски принос на направеното до него от местни и национални краеведи, етнолози, фолклористи, фотографи, журналисти, казва за него проф. Марин Ковачев, дългогодишен председател на Съюза на краеведите в България.

Текстовете му водят надалече и надълбоко в територията на мъдростта и човешката, които са, като че ли, патент на Родопите. А лиричните му артистични волности най-добре изразяват неговата същност, определена от него като „смях и грях“ и като „трънче за душата боса“.

Винаги съм се питала – като как така Иванковото писане е така лекокрило, едва-едва докосващо смисъла на живота, но пък така характерно, неподражаемо и даващо несещани, неподозирани до този момент нюанси. Като как така „леко“ носеше той литературната „тежест“ на битието. Откъде идваше умението му да „стреля“

и „заковава“, да обвързва фактите и идеите с помощта на толкова много и различни асоциации, че чак е трудно да се проследят фриволните му прелитания от тема в тема, от едно в друго усещане за свързаност. Да се обозрат толкова дребните на вид филигранни словесни „аксесоари“ и нюанси на различните състояния и чувства. Но, явно, **тъкмо тези естетически удоволствия, идващи от преодоляването съпротивата на словесната материя, са му носили много голяма радост.** Както и на имащия сетива за тях читател.

Много странна беше и неговата боязнь пред творчеството, затова не правеше опит да го анализира. Сега вече съм сигурна – съзнавал е, че щом само минава през него, просто трябва да го следва и дава на другите. Както и правеше.

Иванко Маринов често цитираше думите на Виктор Шкловски, че без **верните думи нищо не може да се вземе от дълбокото.** Дори ги превърна в свое мото при писането, като добавяше от себе си и по-кратките, „телеграфните“, търсещите приоритетите думи. А за него те бяха роден край, родолюбие, национална доблест и съвест... Затова издирваше фолклорната мъдрост на Източните Родопи, за да внесе чрез своите оригинални прочити повече интерес към нея и повече любов. Та нали това е и една от задачите на твореца.

Затова все търсеше, вираше се в подробностите, в нюансите, навярно в очакване да

намери истински сакралното в предаваната от векове наша премъдрост. Скачаше в „неизведаното“, събираше вода от Деветте дерета, по неговите думи. Търсеше асоциации, съпоставки и близки допирни точки между събраното от него народно познание с по-сетнешното.

Но, явно, все нещо не му е достигало,

щом като в края на живота си хич не беше въодушевен, а по-скоро посърнал и предал се в това непосилно усилие за **приближаване към Божествената святост, лежаща в основата на битието.** Това особено много пролича в последното интервю, което направих с него, седмица преди да си отиде от нашия свят.

Беше вече готов за този духовен полет, дори го обрисова в последните си две книги, които щяхме да представим в кърджалийската Регионална библиотека. Но душата му предпочете небесната промоция, толкова беше зажадняла за докоса с Божественото откровение.

Безпогрешната му творческа интуиция и това беше предвидила. Че само отвъд може

да открие Извора на всички неща, на цялата мъдрост, всичката правда и безусловната любов, по които бленуваме.

Но поне успя да остави толкова много изстрадания, съкровени редове. Най-вече за писаното слово и те се намират в книгата му „Небесни листа“ (2004). Едни от тях са: „...всъщност търсенето на Свещения Граал е ходене по мъките за изгубеното слово. За изгубения език. Загубено поради раздялата му с истината“.

Вярваше, че само истинното слово е носител на божествената същност, **че книгата е нещо повече от земно явление,** че е част от небесните страници на Вселенската книга, които съдържат и историята на света, и тази на живота, изобщо.

На 22 април, в навечерието на МД на книгата, в Читалня - 1 на РБ „Н.Й. Вапцаров“, Кърджали, ще бъде представена посмъртно издадената от ИК „Светулка 44 Атений“ книга с есета на Иванко Маринов „Случайните чедата“. Неговият издател и редактор Петър Анастасов казва, че **есеистиката на Иванко Маринов е запазена марка в съвременната българска литература.** В последната си книга той ни напомня за **непредказуемата сила на думите да проникват в пластове на времето и да изтръгват от там поуки за света, в който живеем.** Защото, горди и самовлюбени в своята единственост, ние често забравяме, че не сме нито първите, нито последните на тая земя.

ТРАКИЙ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: д-р Ваня ИВАНОВА чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, д-р Елена АЛЕКОВА и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: **Тодор КОПЧЕВ**
Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, тел. 02/986 71 26; факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSG
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044;
Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03;
Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

АФРИКАНИЗАЦИЯ НА ПАРЛАМЕНТАРИЗМА?

Народното събрание не е чиновническа манифактура за законодателна конфекция, а демократичният политически форум на нацията

Когато machкаш безпринципно докато си на власт, това ти се връща като бумеранг, когато паднеш от власт

Д-Р БОРИСЛАВ ЦЕКОВ,
ЦЕНТЪР ЗА НОВА ЕВРОПА

През 1959 г. именитият английски писател Ивлин Уо („Завръщане в Брайдсхед“) разказва в писмо до съпругата си Лаура впечатления от колониална Африка. По онова време британска Кения е раздирана от кървавите сблъсъци, станали известни по света като „въстанието Мау Мау“ антиколониална, но и вътрешна междусобица сред коренното население, в която водеща роля имат племената кикуйо, меру и масаите. За някои от масаите пише Ивлин Уо – това бяха прекрасни времена. Колониалната власт ги прати да разоръжат племето кикуйо, а те се върнаха гордо с кошници, пълни с отрязани крайници.

По пътя на асоциациите към този исторически епизод ме отведеха скандалните закани на новоизлюпения депутат Тошко Йорданов, който непокрито заплаши журналист с рязане на крайници, макар и несръчно прикривайки се зад кръчмарското клише за „Крумовите закони“. Ако излезем от буквалните сравнения, които в този случай естествено са неуместни, а потърсим белезите на самото явление, сходствата са повече от различията. Трибализмът, т.е. племенното мислене, са в основата на всяка примитивна политическа култура. Светът е умален до размерите на племето, всички, които са вън от племето, са врагове от други светове. Врагът трябва да бъде подчиняван и унижаван, а териториите му – опустошавани.

Господства правото на сила, а не силата на правото. Няма дискусия, а кръськ. Режат се крайници, а не се сблъскват каузи и идеи. И всичко е лично – как единият вожд погледнал накриво, пък другият бил бесен. Политиката е сведена до междоличностна битка за контрол над власт и ресурси. Това е африкански тип политика. Такъв е и до днес и преобладаващият модел на африкански парламентаризъм, само че дегизиран с бутафорните средновековни перуки и тоги на парламентарните босове, заимствани

от някогашните метрополии.

В българската политика не от днес тече процес на африканизация. И, за съжаление, първите стъпки на новоизбрания парламент подсказват по-скоро задълбочаване на този процес, отколкото преодоляването му. Не става дума за бурните страсти – те са нормални в дейността на една парламентарна институция. Въпросът е за политическата култура и менталитетните особености на депутатския корпус.

Още през 2009 г., когато мнозина от днешните „активни борци“ срещу ГЕРБ славословеха харизмата на Бойко Борисов и възхваляваха анти-парламентарното поведение на тогавашната нова власт, предупредих в серия от публично огласени анализи за няколко зловредни тенденции: превръщането на Народното събрание в пасивен регистратор и гумен печат за волята на премиера; рязкото снижаване на качеството на законодателния процес, оправдавано с авторитарни твърдения, че парламентът е празна говорилня и че законите трябва да се гласуват без много приказки; свеждането на другата

основна функция на НС – парламентарният контрол, до досаден апендикс. И редица други.

Тези тенденции се задълбочиха през годините. Онези, които пламенно ги възхваляваха тогава из телевизионни студия и мазни соарета, за да се харесат на новата власт, впоследствие обърнаха палачинката. Но приносът им за ерозията на парламентаризма остана. Днес, по същия начин (и почти същите персонажи), изпадат в нездрав ентусиазъм от проявите на еkleктичното анти-ГЕРБ мнозинство.

Похвално е, разбира се, че някои парламентарни групи поставят въпроса за възстановяване на истинския парламентаризъм. Но това съвсем не означава да се замени реваншизма и арогантността на Цветан Цветанов с тези на Тошко Йорданов. Нито пък безогледността на Цеца Цачева, която се стремеше да заглуши опозицията със същия менталитет, демонстриран от Татяна Дончева в онзи издйнически запис, който всички чухме. За да не остане възстановяването на парламентаризма поредната кухня партийна фраза, е необходимо да се при-

помним базисните постулати на модерния парламентаризъм.

Първо, парламентарното управление е управление чрез дискусия. Народното събрание не е чиновническа манифактура за законодателна конфекция, а демократичният политически форум на нацията, в който трябва да бъдат представявани разнородните и противостоящи ценности, идеологии и интереси в разноликото общество. От техния сблъсък по пътя на дискусията в комисии, в пленарната зала и на публичната арена, се ражда балансът в обществото, който гарантира общото благо. Колкото по-пълноценни са парламентарните дебати, толкова по-ефикасен и истински е парламентаризмът. Гилотината на поредното аритметично мнозинство, което се стреми без дискусии и механично да налага волята си, уврежда демократичните нрави, генерира напрежение, реваншизъм и нестабилност.

Това важи с особена сила за един фрагментиран парламент, какъвто е днешният, в който нито една парламентарна група не представлява мнозинството от народа и няма общественото

доверие да управлява самостоятелно. Освен това, дебатите не трябва да се затварят зад стените на НС и партийните централи, а да се привлече експертната на компетентните граждански организации и експерти.

Второ, модерният парламентаризъм защитава гласа на политическото малцинство, което и да е то. В контекста на опитите на ранния ГЕРБ да заглушава опозицията с процедурни хватки и правила, чрез становище по конституционно дело 3 от 2011 г., ние от Института за модерна политика (ИМП), успяхме да въведем в конституционната юриспруденция понятието „право на опозиция“, което е изведено като стандарт в развитите демокрации. Това означава, че малцинството

в парламента трябва да има гарантирани процедурни възможности за участие във формирането на дневния ред, дебатите и парламентарния контрол. Не трябва да се забравя и една неписана закономерност – когато machкаш безпринципно докато си на власт, това ти се връща като бумеранг, когато паднеш от власт.

Трето, правителството трябва да е отчетно пред НС. За същността на парламентарния контрол през 2004 г. изнесох цяла лекция от трибуната на НС, както я определиха тогава други депутати и медии. Беше адресирана до премиера Саксбургготски и неговата заместничка Лидия Шулева, които често абдикираха от този контрол. После именно negliжирането на парламентарния контрол стана повод за свалянето на Шулева, а покрай нея, макар и съвсем незаслужено, от поста слезе и тогавашният председател на 39-ото НС проф. Огнян Герджиков.

Такова сериозно значение се отдаваше на парламентарния контрол! По наше (на ИМП) експертно предложение през 2013 г. БСП и ДПС въведоха блиц-контрол, като допълнителна, по-гъвкава възможност за текущ контрол и отчетност на правителството пред законодателната власт. После от ГЕРБ го отмениха, защото видяха ли пречел на министрите им.

Днешното мнозинство очевидно има волята да търси политическа отговорност и отчет от правителството в оставка и това е добре. Но ще ги има ли, ако случайно излъчи свое правителство?

Целият въпрос е по кой път ще тръгне 45-ото НС – на по-нататъшната африканизация или на истинския парламентаризъм. Ще поживеем, ще видим. *Източник: В. Труд*